Dosarul nr. 3a-186/24; (2-22019029-02-3a-02022024)
Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Râșcani (judecător Cazacu Grigorii)

**D E C I Z I E**

28 mai 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:
Președintele completului, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Bostan Angela și Dașchevici Grigore
Grefier Samatiuc Marina

examinând în ședință publică apelul depus de G.Ț. „Chiron Valentina", împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 17 octombrie 2022,

în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de G.Ț. „Chiron Valentina" către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, privind:

- anularea răspunsului din 11.01.2022 cu privire la refuzul acordării subvenției în avans pentru proiectul start-up;
- declararea nulității procesului-verbal privind constatarea iregularităților nr. 8/PA din 10.01.2022;
- obligarea Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură de a emite actul administrativ individual favorabil solicitat,

**c o n s t a t ă:**

***Pretențiile reclamantului:***

La 09 februarie 2022 Braga Olga, acționând în interesele GȚ „Chiron Valentina", a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultura, solicitând anularea deciziei Direcției Administrarea și Aprobarea Proiectelor din 10.01.2022 și a notificării cu privire la respingerea cererii de acordare a subvenției în avans pentru proiectele start-up, conform procesului-verbal nr. 8/PA privind constatarea iregularităților.

În cadrul ședinței de judecată din 03 octombrie 2022, avocatul Moraru Constantin acționând în interesele reclamantei GȚ „Chiron Valentina", a depus o cerere de concretizare a pretențiilor din cererea de chemare în judecată, solicitând anularea răspunsului din 11 ianuarie 2022 cu privire la refuzul de acordare a subvenției în avans pentru proiectul start-up; declararea nulității procesului-verbal privind constatarea iregularităților nr. 8/PA din 10.01.2022; obligarea Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Direcția administrare și aprobarea proiectelor, să emită actul administrativ individual solicitat. (f.d. 38-44)

***Poziția instanței de fond:***

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 17 octombrie 2022, acțiunea reclamantei GȚ „Chiron Valentina" a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. (f.d. 64)

***Solicitarea apelanților:***

La 19 octombrie 2022 avocatul Moraru Constantin, acționând în interesele reclamantei GȚ „Chiron Valentina", a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 17 octombrie 2022, completând motivele de fapt și drept printr-o cerere de apel motivată, depusă la 27 februarie 2023, prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă.

***Termenul de declarare a apelului:***

În conformitate cu art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, apelul se depune la instanța de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Din actele cauzei rezultă că hotărîrea atacată cu apel a fost pronunțată la 17 octombrie 2022, apelul fiind depus prin intermediul oficiului poștal la data de 19 octombrie 2022, motiv pentru care instanța de apel constată că apelul a fost depus cu respectarea termenului prevăzut de Legislația în vigoare.

***Argumentele părților:***

În motivarea apelului declarat reprezentantul apelantului a invocat că examinarea cauzei în prima instanță nu a fost una obiectivă și multilaterală, din care considerente apelantul constată lipsa temeiniciei și legalității hotărârii primei instanțe, prin care s-a respins cererea de chemare în judecată Menționează că, instanța de fond în hotărâre nu s-a expus vis-a-vis de argumentele invocate de reclamant, imitându-se doar la copierea procesului-verbal nr. 8/PA din 10.01.2022, privind constatarea iregularităților, fapt care echivalează cu nesoluționarea fondului cauzei.

***Poziția participanților la proces în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel:***

În ședința de judecată a instanței de apel reprezentanții GȚ „Chiron Valentina" administratorul Braga Olga și avocatul Moraru Constantin, au solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie admisă.

Reprezentantul intimatului Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură în ședința de judecată nu s-a prezentat din motive necunoscute instanței, procedura citării legale fiind respectată, din care considerente s-a dispus examinarea cauzei în lipsa părții neprezente legal citate.

***Aprecierea instanței de apel:***

Audiind participanții prezenți în cadrul ședinței de judecată, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră că cererea de apel urmează a fi admisă din alte motive, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii, prin care acțiunea în contencios administrativ să fie declarată inadmisibilă din motiv că acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens; (art. 207 alin. (2) lit. g) din Codul administrativ).

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinînd cererea de apel, instanța de apel adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral hotărîrea primei instanței și emite o nouă decizie.

Conform art. 207 alin. (2) lit. g) Cod administrativ, (2) Acţiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special cînd: [...] g) acţiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

Potrivit art. 219 alin. (1)-(4) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Conform jurisprudenței CtEDO, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară. (HirroBalani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine că, la 09 februarie 2022, Braga Olga acționând în interesele GȚ „Chiron Valentina" a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultura, solicitând anularea deciziei Direcției Administrarea și Aprobarea Proiectelor din 10.01.2022 și a notificării cu privire la respingerea cererii de acordare a subvenției în avans pentru proiectele start-up, conform procesului-verbal nr. 8/PA privind constatarea iregularităților.

În antetul cererii de chemare în judecată s-a indicat că Braga Olga acționează în interesele reclamantei GȚ „Chiron Valentina" în baza procurii nr. 3713 din 16.06.2020.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din Legea nr. 1353/2000 privind gospodăriile țărănești (de fermier) (în redacție la data sesizării instanței de judecată cu prezenta acțiune), (1) Prezenta lege reglementează bazele juridice, organizatorice, economice și sociale privind constituirea, reorganizarea și lichidarea gospodăriei țărănești (de fermier), denumită în continuare gospodărie țărănească, precum și activitatea ei.

Art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1353/2000 (în redacție la data sesizării instanței de judecată cu prezenta acțiune), (1) Gospodăria țărănească este o întreprindere individuală, bazată pe proprietate privată asupra terenurilor agricole (denumite în continuare terenuri) și asupra altor bunuri, pe munca personală a membrilor unei familii (membri ai gospodăriei țărănești), având ca scop obținerea de produse agricole, prelucrarea lor primară, comercializarea cu preponderență a propriei producții agricole.

Art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1353/2000 stipulează expres că, (1) Gospodăria țărănească are statutul juridic de persoană fizică.

Conform art. 15 din Legea nr. 1353/2000 (în redacție la data sesizării instanței de judecată cu prezenta acțiune), (1) Conducător al gospodăriei țărănești este fondatorul, iar în cazul eliberării fondatorului din funcție, unul dintre membri care a atins vîrsta de 18 ani și are capacitate de exercițiu deplină, ales de ceilalți membri ai gospodăriei.

**(2) Conducătorul gospodăriei țărănești:**

**a) reprezintă gospodăria în instanță de judecată, în relațiile cu alte autorități publice, precum și cu persoane fizice și juridice**;

b) organizează activitatea gospodăriei;

c) efectuează, în numele gospodăriei, tranzacții, eliberează procuri pentru efectuarea de tranzacții;

d) angajează și eliberează lucrători;

e) ține evidența timpului de lucru și salariilor persoanelor care lucrează în bază de contract, efectuează înscrieri în carnetul lor de muncă, precum și al membrilor gospodăriei;

f) stabilește politica de evidență în gospodărie, asigură evidența contabilă și prezentarea rapoartelor în conformitate cu legislația;

g) asigură predarea în arhivă a documentelor de plată a salariilor și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat, precum și a documentelor prevăzute la art.24 alin.(2);

h) exercită alte atribuții neinterzise de lege.

**(3) În cazul incapacității temporare de muncă sau absenței sale îndelungate, conducătorul gospodăriei țărănești are dreptul să încredințeze îndeplinirea obligațiilor sale**

**unui membru cu capacitate deplină de exercițiu, iar în cazul constituirii gospodăriei țărănești dintr-o singură persoană, unei alte persoane, faptul consemnându-se în Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier).**

(4) Conducătorul gospodăriei țărănești își poate da demisia ori poate fi destituit prin hotărîre a membrilor ei în cazul executării necorespunzătoare sau neexecutării îndelungate a atribuțiilor.

(5) În cazul înlocuirii conducătorului gospodăriei țărănești, membrii ei anunță în scris, în decursul unei săptămâni, primăria care a înregistrat gospodăria.

Așadar, norma legală enunțată specifică cazurile în care conducătorul gospodăriei țărănești are dreptul să încredințeze îndeplinirea obligațiilor sale unui alt membru, acestea fiind următoarele:

- incapacitatea temporară de muncă;
- absenței sa îndelungată.

În același timp, Legea indică expres că împuternicirile pot fi transmise doar unui membru cu capacitate deplină de exercițiu, iar în cazul constituirii gospodăriei țărănești dintr-o singură persoană, unei alte persoane, faptul consemnându-se în Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier).

Conform art. 16 din Legea nr. 1353/2000,

(1) Pot fi membri ai gospodăriei țărănești, în afară de conducător, următoarele persoane apte de muncă: soțul (soția), părinții, copiii, inclusiv adoptivi, frații, surorile și nepoții lui care au atins vîrsta de 16 ani, precum și alte persoane care sînt membri ai familiei respective.

(2) Nu sînt considerate membri ai gospodăriei țărănești persoanele care lucrează în gospodărie în bază de contract.

(3) Primirea în gospodăria țărănească se face cu acordul membrilor ei.

(4) Ieșirea din gospodăria țărănească se face la cerere și nu necesită acordul celorlalți membri ai ei.

(5) Excluderea din gospodăria țărănească se face în baza hotărîrii celorlalți membri ai ei.

**(6) Calitatea de membru al gospodăriei țărănești apare și încetează în ziua efectuării înscrierilor respective în Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier).**

(7) Litigiile dintre membrii gospodăriei țărănești se soluționează în instanță de judecată.

În cadrul ședinței de judecată a instanței de apel din 09 aprilie 2024, Completul judiciar a pus în discuție chestiunea ce ține de împuternicirile Olgăi Braga de reprezentare a GȚ „Chiron Valentina”, ultima fiind obligată prin încheierea protocolară să prezinte toate actele necesare în acest sens (f.d. 152).

În cadrul ședinței de judecată din 28 mai 2024, Braga Olga a prezentat instanței de judecată Decizia Registratorului în domeniul înregistrării de stat privind înregistrarea modificărilor (dosar nr. 1*****94), emisă la 21 mai 2024, prin care s-a decis înregistrarea și consemnarea în Registrul de stat al gospodăriilor țărănești (de fermier) a modificărilor privind GȚ „Chiron Valentina”, referitor la datele despre administrator, fiind decis schimbarea administratorului în „Braga Olga”, cu radierea datelor administratorului „Chiron Valentina” (f.d. 154). La fel, a fost prezentat instanței Extrasul din Registrul de stat al gospodăriilor țărănești (de fermier) nr. 140564 din 24.05.2024, în conformitate cu care administrator este Braga Olga, iar fondator, beneficiar efectiv – Chiron Valentina.

În consecință, instanța de apel a stabilit că Braga Olga nu a prezentat actele prevăzute de Legea nr. 1353/2000, care ar confirma împuternicirile acesteia de a semna cererea de chemare în

judecată din numele GȚ „Chiron Valentina”, la data sesizării instanței de judecată cu acțiunea respectivă, adică împuterniciri valabile la 09 februarie 2022, și anume:

- informația despre incapacitatea temporară de muncă sau absența îndelungată al administratorului Chiron Valentina, care a fost în funcție la data depunerii cererii de chemare în judecată;
- înscrierea din Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier), actualizată la data depunerii cererii de chemare în judecată, care ar confirma că Braga Olga la data depunerii cererii de chemare în judecată (09 februarie 2022), avea calitatea de membru al gospodăriei țărănești;
- în cazul în care Braga Olga la data depunerii cererii de chemare în judecată nu avea calitatea de membru al GȚ „Chiron Valentina”, la cererea de chemare în judecată pe lîngă procură, urma să fie anexat un extras din Registrul gospodăriilor țărănești (de fermier), cu înscrierea care să fi dovedit că la 09 februarie 2022 administratorul gospodăriei țărănești - Chiron Valentina din motivul incapacității temporare de muncă sau absenței sale îndelungate, a încredințat îndeplinirea obligațiilor sale prevăzute de art. 15 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 1353/2000, unei alte persoane și anume Olgăi Braga.

Completul judiciar a stabilit că cererea de chemare în judecată a fost semnată de Braga Olga, din numele GȚ „Chiron Valentina”, în baza procurii nr. 3713 din 16.06.2020, fiind ignorate prevederile Legii nr. 1353/2000, lege specială care stabilește că, reprezentarea gospodăriei în instanță de judecată poate fi făcută exclusiv de Conducătorul gospodăriei țărănești, stabilind o singură excepție, când aceasta poate fi înlocuită iar Braga Olga a eșuat să demonstreze întrunirea în speță a acestei condiții.

Cu atât mai mult, chiar dacă instanța ar admite că procura a fost eliberată cu respectarea prevederilor art. 15 alin. (3) din Legea nr. 1353/2000, adică că la data depunerii cererii de chemare în judecată Chiron Valentina a avut incapacitatea temporară de muncă sau că înregistra absență îndelungată și astfel a încredințat îndeplinirea obligațiilor sale unei alte persoane (Braga Olga), nici în aceste circumstanțe Braga Olga nu era în drept de a semna și depune cererea de chemare în judecată din numele GȚ „Chiron Valentina”.

Or, art. 81 alin. (1) din Cod de procedură civilă prevede că, (1) Împuternicirea de reprezentare în judecată acordă reprezentantului dreptul de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, ***cu excepția dreptului de a semna cererea și de a o depune în judecată***, [...] drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în procura eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului.

În speță, procura nr. 3713 din 16.06.2020, în baza căreia a acționat Braga Olga la semnarea cererii de chemare în judecată (f.d. 10-12), nu conține astfel de împuternicire. Respectiv, Braga Olga nu avea dreptul de semna cerere de chemare în judecată din numele GȚ „Chiron Valentina”.

Este relevant de menționat, după cum s-a relatat supra, că în temeiul art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1353/2000, (1) Gospodăria țărănească are statut juridic de persoană fizică.

Iar, conform art. 75 din Codul de procedură civilă, (1) În proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat. (1/1) Persoanele fizice pot fi reprezentate în instanța de judecată de către soț/soție, părinți, copii, frați, surori, bunei, nepoți dacă aceștia sînt licențiați în drept și sînt împuterniciți printr-o procură autentificată notarial. [...]

Respectiv, reieșind din faptul că GȚ „Chiron Valentina” este persoana fizică, Braga Olga urma să anexeze la cererea de chemare în judecată concomitent cu procura nr. 3713 din 16.06.2020 și alte acte prevăzute de art. 75 din Cod de procedură civilă:

- act care confirmă relații de rudenie între Braga Olga și Chiron Valentina (părinți, copii, frați, surori, bunei, nepoți);
- act care confirmă că Braga Olga este licențiat în drept.

În speță, Braga Olga în termenul acordat de instanța de apel prin încheierea protocolară din 09 aprilie 2024, a prezentat suplimentar la procura nr. 3713 din 16.06.2020, doar Decizia Registratorului în domeniul înregistrării de stat privind înregistrarea modificărilor (dosar nr. 1*****94) emisă la 21 mai 2024, adică peste doi ani de la data depunerii cererii de chemare în judecată.

Respectiv, actul emis în perioada aflării cauzei pe rolul Curții de Apel Chișinău, nu poate avea un impact asupra împuternicirilor Olgăi Braga, de care ultima dispunea la momentul semnării cererii de chemare în judecată – 09 februarie 2022, decizia registratorului neavând caracter retroactiv, producând efecte juridice doar de la data emiterii și pentru viitor.

În lumina celor menționate supra, instanța de judecată conchide indubitabil că acțiunea de contencios administrativ înaintată de Braga Olga, în interesele GȚ „Chiron Valentina", este inadmisibilă, având ca fundament prevederile art. 207 alin. (2) lit. g) din Codul administrativ.

În baza acestor considerații, instanța nu se va expune asupra argumentelor invocate de reclamant ce țin de fondul litigiului, or, în speță s-a constatat că acțiunea urmează a fi declarată inadmisibilă, din motiv că acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens.

Colegiul judiciar consideră necesar de a explica participanților la proces că, în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (4) Cod administrativ, declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit.f) – h) nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune.

În circumstanțele menționate, completul specializat ajunge la concluzia de a admite din alte motive apelul declarat, a casa integral hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 17 octombrie 2022 și a emite o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care acțiunea în contencios administrativ înaintată de Braga Olga în interesele G.Ț. „Chiron Valentina", va fi declarată inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) lit. g) Cod administrativ.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) lit. c), art. 207 alin. (2) lit. g) Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

**D E C I D E:**

Se admite apelul depus de G.Ț. „Chiron Valentina", din alte motive.

Se casează integral hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 17 octombrie 2022 și se emite o nouă decizie sub formă de încheiere, prin care:

Se declară inadmisibilă acțiunea înaintată de G.Ț. „Chiron Valentina", depusă prin intermediul Olgăi Braga, din motiv că acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri.

Decizia este executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată la Curtea Supremă de Justiție cu recurs în termen de două luni.

Preşedintele ședinței, judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Bostan Angela

Dașchevici Grigore